

Danielpa Qelqan - Pachak Isqun Chunka Isqunniyuq

Profetik kayninchisqa aswan allin reqsichiy historiapi ñanpaq señalkunamanta: qelqasqa simbólistomanta qhepa p'unchaykunata unanchay

Jeff Pippenger
2024-03-06

Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaqa rikuchisqa kanku Pacto nisqaq Kachaqninwan ch'uyanchasqa hina; hatun achka runakuna-taq yuraq p'achawan wañusqa testigokunaq unanchasqanwan rikuchisqa kanku. Qhepa p'unchaykunapa iskay sagrado pacha-manta ñawpaq kaqninmi reqsichin ñanta waqaychaq kachaqa ruwayninta, paymi Pacto nisqaq Kachaqaq ñanta allichan; iskay kaq pachataq Elíasqa ruwayninta rikuchin. Ñawpaq pachaqa Laodicea Adventismopa kawsaqninmanta tapuy juzgamienton-ta rikuchin, iskay kaq pachataq kunan pacha Romapa ejecutivon juzgamientonta rikuchin.

Qhepa p'unchaykunapi llaqtakunamanta ayqekunaykipaq “señal” nisqaqa Laodicea Adventismoq mana allinta entiendesqan karqan. Hermana Whiteqa willawanchis, 66 watamanta 70 AD watakama Jerusalén llaqtapa chinkachisqanqa Diospa llaqtanpaq qhepa p'unchaykunapi señal de advertencia nisqap ejemplon kasqanta.

“Pachaqa p'unchayqa mana karupichu kashan, ñawpa qatirquna hina, ch'inneq, sapallan cheqninunapi pakakuyta maskhananchikpaq mañakusaqkuna. Imanam Jerusalén llaqtata romano soldadokuna muyurqanku chayqa Judea cristianokunapaq ayqekuy señal karqan, chay hinallataq suyunchikpa atiynta hap'iy decreto nisqapi papal samana p'unchayta hunt'achinanpaq churasqankunam noqanchikpaq willakuy kanqa. Chaypim hatun llaqtakunamanta llusqiy pacha kanqa, huch'uy llaqtakunamanta llusqiyta waqaychaspa, urqkunapi karu, sapallan wasikunaman ripunanchikpaq.” Testimonies, volumen 5, 464.

Jerusalén llaqtapa muyuykachasqa atacunqanmi ayqekunapa señalnin karqa, chayqa Cestioq ñawpaq muyuykachasqan atacunqanmi karqa. Chayrayku Cestioqa huk amenazata qawachirqan, ichaqa chay amenazaqa pisi tiempollapaq karqan, imaraykuchus pay muyuykachasqa atacuyta churarispaqa, chaymantataq pakasqa hina qhepaman kutirqan, hinallataq historiadorkunapas manam hayk'aqpas atinichu imanaspa chayta rurasqanmanta yuyayninta reqsiyta.

“Cestiohpa kamachikuq Romanokuna llaqtata muyurichisqankumanta qhipaman, llaqa imapas chaylla utqaylla maqanakuy qallarirapaq allin hina rikuriptinpas, mana suya'llamanta muyuriyninta saqerqanku.” The Great Controversy, 31.

1880 watakunapiwan 1890 watakunapipas, New Hampshire llaqtamanta senador Henry W. Blairqa Congresoman achka kamachiy qillqakunata haywarirqan domingo p'unchayta Naciónpa Samay P'unchaynin hina churanapaq. Kay kamachiy qillqakunaqa sapa kutillanmi “Blair Sunday Bills”

nisqawan sutichasqa karqan. Senador Blairqa sinchi kallpawanmi domingo p'unchayta samay p'unchay hina, hinaspa religioso yupaychaypa p'unchaynin hina waqaychananpaq sayarirqan. Payqa yuyarirqanmi hukllachasqa samay p'unchayqa allin moral hinaspa social ruwaykunata apamunman Amerikapi kaq runa llaqtapaq. Paypa kallpachakuyninkunaqa wakin yanapakuyniyuq karqan, aswanpas religioso huñukunamanta; ichaqa takyachisqapas karqan, iglesiawan estadopa t'aqakuyninmanta llakikuykunapas ukhupi kashaq.

Kaymiqa kay karqan qallariy llamk'ariy karqan Intip p'unchay kamachiyta pasachiyta allpapa uywa nisqapa historiampi, chaymi qhipaman dragón hina rimananpaq destined karqan, maypachachus huk Intip p'unchay kamachiyta cheqaqtapuni pasachinqa. Kaykuna Blairpa kamachiy qillqakuna karqan, chaykunatam A. T. Jones—1888 watapi Conferencia General tantanakuy paqarichisqan willakuqkunamanta huknin—Congresopa salonninkunaman haykuspa, ancha sumaq rimaywan hark'arqan. Wakin kuti kallpachakusqankunamanta qhipaman, Senador Blairqa llank'asqanmanta kallpanta chinkachirqan Naciónpaq Samay P'unchayta mañakusqanpi. Chay historiatawan kуска tinkisqa hina, hinallataq Naciónpaq Samay P'unchaypa (Domingo) imapipas ch'iqninkunawan, Ellen Whitepa yuyaychakuyninmanta históriku qillqasqa rikch'ariynin kutirichisqa atikun.

Imaynatachus paypa domingo ley paq willakuykunata kutichispa qhawayninpi tarikusunqa, grave kasper, Laodicea Adventismo ukhupi ancha pantasqa hamut'akusqa kachkan. Llaqtakunamanta llusqisqa kaypaq munasqa kasqan contexto ukhupi, chayraq citeasqa pasaje ukhupi, payqa qillqarqan: “chaypim hatun llaqtakunamanta llusqiy tiempo kanqa, huch'uy llaqtakunamanta llusqiyta wakichispa, urqkunachawpi pakasqa ch'inlla chiqakunapi karu wasikunaman ripunaykipaq.” Achka kutita yachachirqan Diospa llaqtan runakuna chakra suyupi tiyanankuta necesitashasqanta; ichaqa paypa consejo-kunan chakra suyupi kawsaymanta 1888 manaraq kashaqtin, llaqtakunamanta llusqinapaq kamachisqanta churan contexto-man, qaylla hamuq pachapi Diospa llaqtan runakuna llaqtakunamanta llusqiyta necesitankuman nista. 1888 qhipaman, chakra suyupi kawsaymanta qillqasqa kamachiykunapi, manam hayk'aqpas karunchakusqachu kay consejomanta: ñoqanchikqa ñam llaqtakunamanta hawapiña kananpaq.

Blair sutipi Samana p'unchaw samarinapaq kamachikuykunanqa historiapi chayamurqanmi llaqtakunamanta llusqiypaq “señal” hina; chaywanpas, Blair kamachikuykuna ruwasqankuta hunt'anankupaq munay kallpata chinkachispa, historiapa tutayman kutirirqanku, chay “señal”qa ayqekunapaqqa qonqasqañam karqan. Chayqa qosqasqañam karqan ñawpaq muyuriypa historiapi waymarkninpi, Cestiuspa apamusqanpi. Manaraq unaypi hamuq domingo kamachikuyqa Tituspa muyurisqanwanmi rikuchisqa kachkan, hinallataq mayqen Laodicea Adventistakuna llaqtakunapiraq kachkaptinku chay muyuriy chayamunan p'unchawpi, mana allinkuna kuskallawmi wañunqaku.

Qhipa p'unchaykunapi iskay profétic pacha kan. Chaykunaqa utqay hamuq Domingo kamachikuywan rakisqa kanku. Ñawpaq pachaqa Laodicea Adventismopi kawsaqkunapa investigativo juicio-ninmi, iskayñiqin pachataq Roma llaqta pampachaq warmipa ejecutivo juicio-ninmi. Chay iskay pachakunaqa sapa kuti rikuchisqa kanku, imaraykuchus chay iskay pachakunapin chunka sipaskunapa parábola nisqaqa simi-simita hunt'asqa, hina Millerita

historiapi kasqan hina. Parábolapi suyay unayqa Habacuc iskay kaq capitulopi kaq suyay unaymi; chayrayku kay qhawarisqanchik iskay pachakunapas Habacuc iskay kaq capitulowanpas rikuchisqa karqan. Chunka sipaskunapa parábola, hinallataq Habacuc iskay kaq capitulo, Millerita historiapi simi-simita hunt'asqa karqan; hunt'asqa kaptintaq Ezequiel chunka iskayniyuq kaq capitulo, iskay chunka hukniyuqmanta iskay chunka pusaqniyuq cama versículokunapas hunt'asqa karqan.

Ezequiel qillqap chunka iskayniyuq capítuloq qhepa pusaq versículonkunaqa reqsichinku huk pacha chaypi “sapa rikhuyq hunt'aynin” hunt'akunanpaq, chay pachapi Diosqa manaña “astawan unaychayñachu” rikhuykunata. Iskay historia pacha, maypichus sapa kuti kutimuyta rimakun, hinaspa maypichus kawsakunaq maskhay taripayta Laodicea Adventismopi, chaynataq Tiro llump'a warmiq ejecutiva taripayta reqsichin, chaymi profecía pacha maypichus Bibliapi llaqa rikhuykuna sumaqta, tukukuynintaq hunt'akunku. Chay pachapi pachak tawa chunka tawa waranqa takyasqa kanku, paykunaga chay clase-ta representan mayqinkunachus mana wañunkuchu, aswanqa kawsanku Cristo kutimunankama. Lucas qillqap iskay chunka hukniyuq capítuloqa Cristoqa huk “señal” nisqata reqsichin, mayqen señalchus reqsichin mayk'aqchus chay generación chayamunña.

Ishkay historiakunapi, “señal” nisqawan ayqekuyta rikuchisqakunapi, imaynachus Cristo churarqan ch'usaqyachiq millay ruwaywan tupaspa, iskay pacha tiempo señalasqan kanku, qallariyninkupas tukukuyninkupas huk “señal”niyoqmi pacha qallariypi, hinallataq tukukuyninpi “señales”niyoq. Cristo reqsichisqan “señal”, paypa sut'ichasqan, phuyu patapi hamusqankama kawsanankupa qhepa mirayta rikuchiq, chaymi kay pacha kay pachamama historiapa qhepa mirayninpiña kasqanchikpaq prueban.

Lucas qillqap 21 ñiqinpi, Jesusqa reqsichin 66 watamanta 70 watakama kinsa wata khuskachayuq pacha cheqaq Jerusalén llaqtata saruchispa thuñichisqa historiata, hinallataq 538 watapi qallaripa 1798 watapi tukukuq espíritu Jerusalén nisqapa kinsa wata khuskachayuq sarusqa kayninpa tukukuyninkama.

Jerusalén llaqtata soldadokuna muyuriykusqanta qhawaspaga, yachaychis paypa ch'usaqyaynin qayllañam kasqanta. Chaymantaqa, Judeapi kaqkuna orqokunaman ayqekuchun; chay llaqtapa chawpinpi kaqkunapas llusqinankuchun; hallp'akunapi kaqkunataq ama chayman yaykuchunchu. Kaykunaqa venganzapa p'unchayninkunam, qelqasqa tukuy imapas hunt'asqa kananpaq. Ichaqa, chay p'unchaykunapi wiksqa warmikunapaq, ñuñuchaq warmikunapaqpas ay, imaynataq! Hallp'apin hatun ñak'ariy kanqa, kay llaqtamasikunapa hawanpitaq phiñasqa kachkanqa. Espadapa filonwan urmanqaku, llaqa nacionkunaman prisionerokuna hina apasqa kanqaku; Jerusaléntaq mana judío nacionkunapa sarusqan kanqa, mana judío nacionkunapa tiempokuna hunt'akunan kama. Lucas 21:20–24.

Jerusalén llaqtata mana judiokuna saruchkashan “tiempokunaqa” askhawan rimakun, imaraykuchus chayqa rikuchin cheqaq Jerusalén llaqtata saruchkashqanta, chaymi tukukun wata 70-pi, hinaspa espiritual Jerusalén llaqtata saruchkashqantapas, chaymi tukukun 1798 watapi. Mana judiokunaqa paganismo-ta papalismo-tawanmi sayachin, chay iskay atiniyoqkunataqmi visiónpa yuyaynin kanku Daniel qhelqap pusaj capítulopi tapukuypi, kaynata nispá:

“¿Hayk’aqkama?”

Chaymantam uyarirqani huk santo rimashaqta, hinaspataq huk santo nirqan chay rimashaq cierto santoman: “¿Hayk’aqkamaqmi kay rikuyqa kanqa sapa p’unchay sacrificiomanta, ch’usaqyachiq huch’amanta, chay santuario hinallataq ejercitota sarusqa kananpaq?” Daniel 8:13.

Lucas qillqap 21 kaqpi “Gentilkunapa tiemponkuna” nisqaqa, 723 a.C. watapi qallarispas 1798 watapi tukukuq, Diospa phiñakuynin churasqan iskay waranqa phisqa pachak iskay chunka watakuna, chaymi norte suyu reinu contra ruwasqa karqan, chayta rimachkan. 538 wataqa huchayoq runa qullana cheqpi sayarispas, payqa Dios kasqanta willakusqan wata karqan; chay hinaqa chay pacha iskay kikllan rakikuna-man rakisqa karqan, sapa hukninpi waranqa iskay pachak suqta chunka watakuna kaspa. Iskay kaq waranqa iskay pachak suqta chunka watakunaqa, Lucas qillqap 21 kaqpi, versículo 24 kaqpi, “Gentilkunapa tiemponkuna” hunt’akusqanpi tukukuqpaq señalasqa kashan, chayllataqmi. Jesús discípolonkuna-man reqsichisqan historia willakuypi, versículo 24 kaqqa, discípolokuna-man qosqa testimoniota 1798 watapi “pacha tukukuypa tiempoman” apamun. Chaymantaqa Jesús qallarín “señalkuna”ta reqsichiyta, Millerita kuyuywan tupaq.

Intita, killapi, ch’askakunapipas señalkuna kanqa; kay pachapipas nacionkuna llaqisqa, musphachisqa kanqaku; lamar qochapipas olaskunapipas qapariyninwan. Runakunap sonqonku mancharikuymanta, kay pachaman hamuqkunata suyaspa ñak’arinqa; hanaq pachap atiyininkunapas kuyuchisqa kanqaku. Chaymantataq rikunqaku Runapa Churinta phuyupi hamuqta, atiywan hatun k’anchayniyoqwan. Kaykunata qallariqta rikuspataq, qhawariychik hanaqman, umaykichiktapas oqarichiychik; salvacionniykichikqa qayllaykamushan. Lucas 21:25–28.

Jesús nin: “señalkuna kanqaku,” nispa, hinaspan reqsichin intiypi, killapi, ch’askakunapipas señalkunata, nacionkunapa llaquyninta, hanaq pacha atiyininkunapa kuyuriyninta, chaymanta Runa Churinta phuyupi hamuqta. Kay llaqa “señalkuna,” Millerita historiapi hunt’asqa karqan.

“Profecíaqa mana aswantaq Cristo hamuyninpa imayna kasqanta, imamanta hamusqantapas willakunachu, aswanpas rikuchin señalkunata, chaykunawan runakuna yachanankupaq maypachachus qayllamunña. Jesús nirqan: ‘Intipipas, killapipas, qoyllorkunapipas señalkuna kanqa.’ Lucas 21:25. ‘Inti tutayaykunqa, killataq mana kanchariyninta qunqachu, hanaq pacha qoyllorkunataq urmamunqaku, hanaq pachapi atiyiniyuqkunapa kuyuchisqa kanqaku. Hinaptintaq runapa Churinta rikunqaku phuyukunapi hamuqta, hatun atiywan, hatun k’anchaywan ima.’ Marcos 13:24–26. Revelación qillqaqmi chhaynata rimarin iskay kaq hamuymanta ñawpaqman puriq señalkunamanta ñawpaq kaqmanta: ‘Hatun pachakuti karqan; intitaq yana tukurqan aqcha llikllachina hina, killataq yawar hina tukurqan.’ Apocalipsis 6:12.”

“Kay señalkunaqa rikurqaku chunka isqunniyuq pachak watapa qallariyninman ñawpaqta. Kay willakuy proféticapa hunt’asqanman hina, waranqa qanchis pachak pichqa chunka pichqayuq watapi karqan qillqasqakunamanta aswan manchaylla allpa khatatanakuy....”

“Iskay chunka phisqayuy watakuna qhipaman rikurirqa qatiq señalta profeciapi rimarisqa—intiwan killapa tutayachisqa kayninta. Kayta aswan sut’inta rikuchiq karqa hunt’akusqa pacha nisqaqa chiqapta ñawpaqmantaraq sut’inchasqa kasqanrayku. Qespichiqninchispa Olivet urqupi disipulonkunaawan rimasqanpi, iglesiapa unaylla ñak’ariynin pacha nisqata willarispa,—papapa qatiqchasqa 1260 watakuna, maymantachus pay prometisqa karqa ñak’ariy pisiyachisqa kananta,—hinam nisqa hamuyninman ñawpaqta rikuqaypaq wakin ruwaykunata, hinaspaq mayqa pachapi ñawpaq kaqnin rikurisqa kananpaqta takyachirqa: ‘Chay p’unchaykunapi, chay ñak’ariymanta qhipata, inti tutayapunqa, killataq manan k’anchayninta qunqachu.’ Marcos 13:24. Chay 1260 p’unchaykuna, utaq watakuna, tukukuqnin karqa 1798 watapi. Sukta chunka phisqayuy watakuna huk tawaqninman ñawpaqta, qatiqchayqa yaqa llapanpuni tukusqaña karqa. Kay qatiqchay qhipata, Cristopa rimayninman hina, intiqa tutayayta atinan karqa. 1780 wata, mayo killapa 19 p’unchayninpi, kay profecía hunt’akurqa....”

“Cristoqa llaqtantin runankunata kamachirqa hamuyninpa señalkunata qhawaspas suyachiyta, hinaspa kusikuyta, hamuq Reyninkupa rikch’ayninkunata rikuspanku. ‘Kaykuna qallariqtinpas ruwakuyta,’ nispa, ‘chayqa hanaqman qhawariychik, umaykichiktapas oqarichiychik; salvakuykichesqa qayllaykamushanmi’ nisqa. Payqa qatipaqninkunaman t’ikarimuq sach’akunata, t’ika pacha paqarimuyninpi, reqsichispa nirqa: ‘Kunan ch’illimuqtinkuqa qankuna kikiykichikmantapuni rikunkichik hinaspa yachankichikpas ruphay pacha qayllañam kasqanta. Chay hinallataq qankunapas, kaykuna ruwakuqta rikupaykichikqa, yachaychik Diospa reinonqa qayllañam kasqanta.’ Lucas 21:28, 30, 31.” The Great Controversy, 304, 306–308.

Kimsa Romakunaq kimsa kuti apaykachasqanqa reqsichinmi Jerusalén llaqtata saruchisqanpi ñawpa Roma paganaq, chaymanta Roma papalpa, kunan pachaq Romaq santuarionta hinallataq ejercitonta saruchisqanpas rikuchisqa kasqanta, huk pacha karqa chunka iskay pachak soqta chunka p’unchawkuna (Roma pagana), utaq chunka iskay pachak soqta chunka profético watakuna (Roma papal) hina. Simbólico chunka iskay pachak soqta chunka p’unchawkuna (tawa chunka iskay killa), mayqinchus Diospa cheqa runankunata qatiyachasqa pacha kunan Romaqta reqsichin, sapa pachapa huk sapa “señal”wanmi kanqa, chaymi chay pachaq cheqa runankunapa ayqekunanpaq tiempo nisqanta reqsichin. Kimsa pachakunaq sapa huknin tukukuyninqa achka “señalkuna” rikhurimuyninwanmi tuku, manam huk sapa “señal”llawanchu, imaynachus pacha qallariyninpi karqa hina.

“Chawpi tuta pachapin Diosqa lloqsichin paypa atiynta paypa llaqtan runakunapa qespichisqanpaq. Intiqa rikurimun kallpawan k’anchaspa. Señalkuna, musphachiq ruraykunapas usqhaylla qatipaylla hamunku. Mana allin runakunaqa mancharisqa, muspharisqataq chay rikuchikuyta qhawanku, ichaqa allin runakunaqa chaninnaq kusikuywan qhawanku qespichisqankumanta señalkunata. Tukuy imapas sallqa ukhupin rikurin hina ñanninta saquesqaman tukusqa. Mayukunaqa manaña purinchu. Yana, llasay phuyukunaqa hatarimunku hinaspa hukwan hukwan tinkuspa takanakuq. Phiñasqa hanaq pachapa chawpinpin kachkan huk sut’i k’anchay mana willakuy atina hatun k’anchariywan, chaymantataq hamun Diospa rimaynin achka unuypa qapariynin hina, nispa: ‘Tukukunña.’ Apocalipsis 16:17.” El Gran Conflicto, 636.

Roma llaqta-qhari warmipa huchanpaq ejecutivon juicio pacha qallarin, unanchata oqarispa, chaywan reqsichispa Diospa huk ovejankuna, kayraq Babiloniapi kashaqkuna, ayqekunanpaq. Chay pacha tukukun “señales y maravillas” nisqawan. Chay pacha qallarin Apocalipsis chunka pusaqniyoq kapitulopi “iskay kaq vozwan”, hinaspa tukukun Diospa vozninwan. Chiqapmi, Apocalipsis chunka pusaqniyoq kapitulopi ñawpaq kaq hinaspa iskay kaq vocesqa Cristopa vozninmi. Ñawpaq kaq vozqa reqsichin kawsaq Laodicea Adventista iglesiapa investigativon juicionpa qallariyninta, hinaspa iskay kaq vozqa chay pachapa tukuyninta reqsichin, ichaqa hinallataq Roma llaqta-qhari warmipa huchanpaq ejecutivon juicio qallariynintapas señalan.

Llapan historiam qatiqninqa kamachisqa kachkan chay semanawanmi Cristoqa pactota takyachirqa; hinallataq utqaylla hamuq Domingo kamachiyqa chawpi waymark-hina rikuchisqa kachkan, cruzwan rikuchisqa kasqanman hina. Iskay historiakunapas Alpha y Omega sut’inta apanku, imaraykuchus qallariyninpas tukuyninpas mayqin historiapias Diospa rimayninwanmi rikuchisqa kachkan. Chaykunapas cheqaq kayta rikuchinku, imaraykuchus chawpi waymarkqa Domingo kamachiypa hatariyuyninmi, hebreo simipitaq “cheqaq kay” nisqaqa hebreo alfabetopa ñawpaq, chunka kimsayuq, hinallataq qhipa killankunawanmi rurasqa karqan. Apocalipsis chunka pusaqniyuq kapitulumanta ñawpaq rimayqa Cristopa rimayninmi, qhipa rimayqa Diospa rimayninmi, chawpipi kaq rimaytaq, Diospa rimaynin kaspapas, chaypim chunka kimsayuq killapa hatariyuyninpas rikuchisqa kachkan, allpa uywapa “rimarisqa” dragón-hina kasqanwan, Apocalipsis chunka kimsayuq kapitulopi rikuchisqa kasqanman hina.

Unay p’unchaw kamachiy chayananpaq hatun señasqa Diospa cheqaq fidelkunapa ayqekunapaq “señal” nisqanta rikuchin; ichaqa chaywanpas reqsichinmi, hoqarisqa señasqawan tukukuq willakuy pacha qallariyninpas huk “señal”niyuq kananpaq kasqanta. Chay “señal”mi Jesus reqsichin, kay allpapi qhipa miray chayamunqanta qhawachiq pruebata hina. Lucas qelqapi iskay chunka hukniyuq capítulo, disipulokuna tapunku imatachus Cristo niyta munarqan, templota thunisqa kananpaq kasqanta rimarispa.

Hinaspan payta tapukuspa nirqanku: Yachachiq, ¿hayk’aqtaq kaykunari kanqa? ¿Ima señaltaq kanqa kaykuna hunt’akunanpaña? Lucas 21:7.

Chaymantapas Jesus qallarinmi reqsisichiyta chay historiata, mayqenqa pusan watakuna qhipaman 70 wataman, templopiwan llaqtapas thunisqa kanankama; hinallataq astawan purichin tawa chunka tawaq versículokama, maypim pay reqsichin mayk’aq hunt’asqa kanqa gentilkunapa “tiempokuna” nisqankuna.

Hinaqa espadapa ñawpinwan urmanqaku, hinaspan tukuy nacionkunaman prisionero hina apasqa kanqaku; Jerusalén llaqtataq mana judío runakunaq sarusqa kanqa, mana judío runakunaq tiemponkuna hunt’akunankama. Lucas 21:24.

Kay versículopa cheqaq Jerusalén literalman kasqanmanta rimashan nisqaqa, futurismo sutiyaq católico teologíaq mana yuyaysapa pantasqaqmanmi sayachisqa; chaymi simbólicota literalman churashpa, profeciakunapa hunt’akuyninta kay pachaq tukukuyninllapim churay. Kay versículopa allin aplicasqanta atacasqaqa, Nuevo Testamento ñawirisqa tukuy p’unchawkunapa ukhupi, Satanáspa hatun ataqenmi karqan. Jerusalén literalqa Cristoq p’unchawninpiña, Jerusalén

proféticaq símbolonnin kayta saqerqan, chaypacham profecía literalqa espiritual aplicacionman tikrarqan. Kay revelaciónqa apóstol Pabloq hatun yachachisqanmi karqan, paypa sayachisqan. Jerusalénpa saruchisqa kayninmi sut'ichan mil iskay pachak soqta chunka watayuq papal tutayayta, 538 watamanta 1798 watakama.

Ichaqa templopa hawapi kaq patiotaqa saqey, amaña tupuychu; chayqa mana judío nacionkunaman qusqam, hinaspa llaqtata santata tawa chunka iskay killa unquykuchkanqaku. Apocalipsis 11:2.

Profecíapi Jerusalénqa cruzpiña akllasqa llaqtapa unanchaqnin kayta saqirqan.

“Ancha runakuna kanku, paykuna yuyasqankuqa allin kanmanmi ñawpa Jerusalén llaqtapa allpanta saruy, hinaspataq iñiyninku ancha kallpachakuspan hatunta yapakusqanman Qespichiqpa kawsayninmanta wañuyninmanta rikuchiq cheqakunata watukuq rispa. Ichaqa ñawpa Jerusalénqa mana hayk'aqpas santu cheqachu kanqa, hanaq pachamanta refining ninawan pichasqa mana kachkaptinqa.” Review and Herald, June 9, 1896.

Chaymantaña Jesúsqa versículo iskay chunka tawayuqpi yachachisqankunata 1798 watapi pacha tukukuymán pusaspa, hinaspan Milleritakunaq pacha tiemponta rikuchirqan, maypichus ñawpaq angelpa willakuynin historiaman chayamusqa.

Intipas, killapi, chaskakunapipas señalkuna kanqa; kay pachapipas nacionkunapa ñak'ariyninku, manchakuywan chinkasqa yuyaywan; lamar qochapas, olaskunapas qaparispalla kanqa. Runakunapa sonqonkupas manchakuywan chinkarinqa, kay pachaman hamuqkunata suyaspankumanta; hanaq pachapa atiykuna kuyurichisqa kanqa. Chaymantataq Runapa Churin phuyupi hamuqta rikusqanku atiyniyoq, hatun k'anchayniyoq. Kaykunam qallariyta qallariptinqa, qawariychik, umaykichiktapas oqarichiyichik; qispichisqa kayniykichikqa qayllamushanña. Lucas 21:25–28.

Millerita historiata qallarinanpaq señalkunaqa hunt'akurqanku Diospa Siminpa mana hayk'aq pantayniyuq atiyinwan hinallataq tupaspa.

“Intiypi, killapi, chaskakunapipas señalakunaqa hunt'asqaña kanku.” Review and Herald, November 22, 1906.

Qatinqinchikmi Lucas qhelqa iskay chunka hukniyuq t'aqapi qatiq artículo hamp'uyipi.

“1848 watapi 16 diciembre killapi, Apunchikqa qhawarichiwarkani hanaq pachapi atiyininkuna kuyuriyta. Rikurqani, Señor nisqampi ‘hanaq pacha’ nispa, Mateo, Marcos, Lucas qillqasqan señalkunata qospa, cheqaqtapuni hanaq pachatam nirqan; hinaspa ‘kay pacha’ nispaqa, cheqaqtapuni kay pachatam nirqan. Hanaq pachapa atiyininkunaqa inti, killa, ch'askakunami. Paykunam hanaq pachapi kamachinku. Kay pachapa atiyininkunaqa kay pachapi kamachiqkunam. Hanaq pachapa atiyininkunaqa Diospa rimariyninwanmi kuyuringaku. Chaymantam inti, killa, ch'askakunaqa kashasqan cheqankumanta kuyuchisqa kanqaku. Manam chinkapunkachu, aswanqa Diospa rimariyninwanmi kuyuchisqa kanqaku.

P'akay, lllashaq puyukuna hamurqanku hinaspa hukninwan huknin tinkurqanku. Wayra pachaqa rakikurqan hinaspa qipaman kutirirqan; chaymanta qhawariyta atirqanchik Orionpi

kichasqa k'aspita pataman, maymantataq Diospa rimaynin hamurqan. Chay kichasqa k'aspinmantaq Santo Llaqtam uraykamunqa. Rikurqani kay pachapa atiyinkuna kuanan chukchichisqa kasqanta, hinaspa imaymanakuna ordenpi hamusqanta. Awqanakuy, awqanakuy willakuykuna, espada, yarqay, hinaspa unquykuna ñawpaqta chukchichinqa kay pachapa atiyinkunata; chaymantataq Diospa rimaynin chukchichinqa intiman, killaman, quyllurkunaman, hinaspa kay pachatapas. Rikurqani Europapi atiyinkunapa chukchichisqa kaynin mana, wakinkuna yachachisqankuman hina, hanaq pachapa atiyinkunapa chukchichisqanchu kasqanta, aswanqa phiñasqa nacionkunapa chukchichisqanmi kasqanta. Early Writings, 41.